

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ
สำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

The Community Participation Process in the Management of Low Carbon
Tourist Attractions for Enhancing the Tourism in Kanjanaburi Province

เมธิกา พ่วงแสง
อรจิรา ธรรมไชยางกูร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ
สำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัย เมธิกา พ่วงแสง
อรจิรา ธรรมไชยงกูร

ปี 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสารต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อศึกษาระดับของการมี
ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัด
กาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้การสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสารต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2) ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการ
ท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ, การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Title The Community Participation Process in the Management of Low Carbon Tourist Attractions for Enhancing the Tourism in Kanjanaburi Province

Researcher Maythika Puangsang
Onjira Thamchaiyayangkun

Yrar 2023

บทคัดย่อ

This research is quantitative research. (Quantitative Research) with the objectives 1) to study knowledge, understanding and awareness of community participation in low-carbon tourism management in order to raise the level of tourism in Kanchanaburi Province 2) to study the level of participation Community participation in low-carbon tourism management for enhancing tourism in Kanchanaburi province. The sample size was 400 people using convenience random sampling. The research tool is a questionnaire. Statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research found that 1) knowledge, understanding and awareness of community participation in low-carbon tourism management for raising the level of tourism in Kanchanaburi province. The overall picture is at a high level. 2) Level of community participation in low-carbon tourism management for enhancing tourism in Kanchanaburi province. at a high level

Keywords: Participation, Low-carbon Tourism, Tourist Attraction Management

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี สามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี อาจารย์ ดร. ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ความรู้ เรื่องการท่องเที่ยว ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังคณา แวซอหะ ที่กรุณาลงพื้นที่เก็บข้อมูลร่วมกัน จนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิด	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism)	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือวิจัย	28
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิจัย	31
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	32
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	34
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	35
ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยว	37
จังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ	

บทที่ 5	สรุปและอภิปรายผล	41
	สรุปผลการวิจัย	41
	การอภิปรายผล	42
	ข้อเสนอแนะ	45
	บรรณานุกรม	47
	ภาคผนวก	50
	แบบสอบถาม	
	ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	32
ตารางที่ 4.2	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	34
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูล ช่องทางต่าง ๆ	34
ตารางที่ 4.4	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	35
ตารางที่ 4.5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	36
ตารางที่ 4.6	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวม	37
ตารางที่ 4.7	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ รายด้าน	37

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิและปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	3
ภาพที่ 2	โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว	19

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

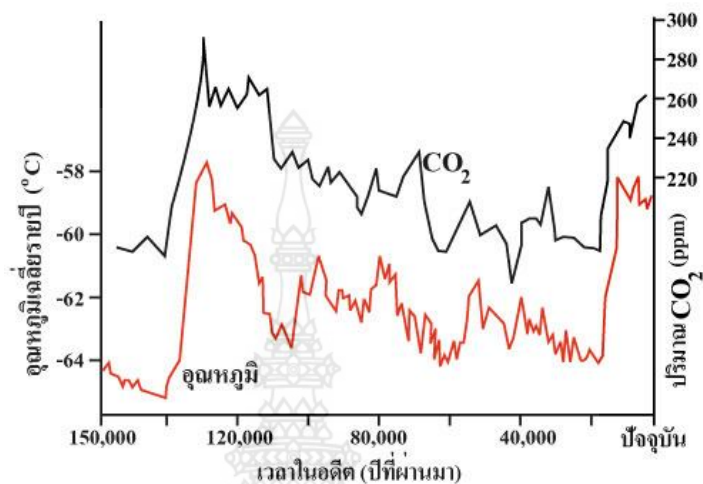
รายได้หลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทยมาจากการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเป็นแหล่งรายได้นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และมีใช้เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้น ที่เห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประเทศต่าง ๆ ได้เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้และสามารถสร้างความเจริญให้แก่ประเทศทุกภาคส่วน ส่งผลให้ทุกประเทศส่งเสริม สนับสนุน และแข่งขันด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังแสวงหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) จากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้สถานการณ์ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับความยั่งยืนของการท่องเที่ยว กล่าวคือ ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันล้วนแต่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น การดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรมากเกินไป กิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดมลพิษในหลายรูปแบบ ผู้ประกอบการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทรัพยากร และประการสำคัญคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคมากกว่าการเข้าไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ (สินธุ์ สโรบล, 2556) จากปัญหาที่กล่าวมาปัจจุบันหลายหน่วยงานพยายามพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้คงอยู่กับพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม

รายงานจากโครงการ Copernicus Climate Change Service (C3S) ของสหภาพยุโรป พบว่าอุณหภูมิโลกเฉลี่ยในปี 2021 อยู่ที่ 1.1-1.2 Kate Abnett (2022) ทั้งนี้กระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวก็ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ กับโลกมากมาย เช่น เกิดสภาวะธารน้ำแข็งละลาย ชั้นดินเยือกแข็งอุ่นขึ้น น้ำทะเลสูงขึ้น อุณหภูมิของน้ำทะเลสูงขึ้น ระบบนิเวศต่างๆ ในโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์ พายุ ไฟป่า น้ำท่วม เป็นต้น ทั้งนี้สาเหตุหลักเนื่องจากสภาวะก๊าซเรือนกระจก ซึ่งประกอบด้วยก๊าซ 7 ชนิด คือ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) มีเทน (CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (N₂O) ก๊าซไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFCs) ก๊าซเพอร์ฟลูออโรคาร์บอน (PFCs) ก๊าซซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (SF₆) และก๊าซไนโตรเจนไตรฟลูออไรด์ (NF₆) โดยเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุหลักมากกว่าก๊าซชนิดอื่น ในปี 2564 ระดับของคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศสูงถึง 414.3 ส่วนต่อล้าน และมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างอุณหภูมิและปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และพบว่าการ

ห้องเที่ยว เป็นอีกหนึ่งในหลายกิจกรรมที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา มีประมาณการณ์การเกิดภาวะเรือนกระจกจากการท่องเที่ยวใน 160 ประเทศพบว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ราวๆ 4.5 กิกะตัน หรือประมาณ 4,500 ล้านตันในแต่ละปี คิดเป็น 8% ของก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยสู่บรรยากาศโลก (Manfred Lenzen et al., 2018) ถือได้ว่า การท่องเที่ยว มีส่วนทำให้เกิดภาวะโลกร้อนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่เพียงประสงค์ต่อโลกตามมา สำหรับในประเทศไทยนั้น จากการศึกษาของ พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์ (2560) พบว่า จากประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์พบว่ากิจกรรมในการท่องเที่ยวที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดคือพาหนะในการเดินทางระหว่างประเทศ ร้อยละ 61.15 ในขณะที่คาร์บอนฟุตพริ้นท์ภายในประเทศ ส่วนใหญ่เกิดจากธุรกิจที่พัก ร้อยละ 37.10 รองลงมาคือการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว และการกำจัดขยะ โดยมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมทั้งหมด 1,163.37 กิโลตันต่อปีเฉลี่ย 616.74 กิโลกรัมต่อนักท่องเที่ยว 1 คนต่อปี

ปัจจุบันสภาพอากาศของโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Climate Change) เนื่องจากสภาวะโลกร้อนจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เช่น ฤดูร้อนมากกว่าฤดูหนาว ความถี่และความรุนแรงของภัยธรรมชาติ การสูญเสียบางความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้ง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม และทำให้เกิดสภาวะโลกร้อนจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การใช้พลังงานในการเดินทาง การเข้าพักในโรงแรม การทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นกระแสการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม และวัฒนธรรมตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กลุ่มนโยบายและแผน กองยุทธศาสตร์และแผน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.) และ รายงานจาก Copernicus Climate Change Service (C3S) ของสหภาพยุโรประบุในรายงานว่า โลกมีอากาศร้อนที่สุดอย่างชัดเจนในรอบ 7 ปีที่ผ่านมา โดยปีที่ร้อนที่สุดในประวัติศาสตร์คือปี 2016 และ 2020 โดยเปรียบเทียบย้อนหลังไปถึงปี 1850 และอุณหภูมิโลกเฉลี่ยในปี 2021 หรือ ปี 2564 เฉลี่ยอยู่ที่ 1.1-1.2C (Kate Abnett, 2022) ทั้งนี้กระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวก็ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ กับโลกมากมาย เช่น เกิดสภาวะธารน้ำแข็งละลาย ชั้นดินเยือกแข็งอ่อนขึ้น น้ำทะเลสูงขึ้น อุณหภูมิของน้ำทะเลสูงขึ้น ระบบนิเวศต่าง ๆ ในโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์ พายุ ไฟป่า น้ำท่วม เป็นต้น ทั้งนี้ สาเหตุหลักเนื่องจากสภาวะก๊าซเรือนกระจก ซึ่งประกอบด้วยก๊าซ 7 ชนิด คือ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) มีเทน (CH₄) ไนตรัสออกไซด์ (N₂O) ก๊าซไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน (HFCs) ก๊าซเพอร์ฟลูออโรคาร์บอน (PFCs) ก๊าซซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (SF₆) และก๊าซไนโตรเจนไตรฟลูออไรด์ (NF₆) โดยเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุหลักมากกว่าก๊าซชนิดอื่น ในปี 2564 ระดับของคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศสูงถึง 414.3 ส่วนต่อล้าน และมี

ความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างอุณหภูมิและปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยลักษณะของกราฟ การเพิ่มและการลดสอดคล้องกันอย่างปฏิเสธไม่ได้

ภาพที่ 1 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิและปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

ที่มา: ศูนย์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์โลกและดาราศาสตร์

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง โดยมีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อย ที่ไหลขนานลงมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่ตัวเมืองกาญจนบุรีและด้วยความที่เป็นจังหวัดใหญ่ กาญจนบุรีจึงมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย หากจะเที่ยวกาญจนบุรีให้ทั่ว คงต้องใช้เวลาหลายวัน ซึ่งแต่ละอำเภอก็มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายคอยต้อนรับนักท่องเที่ยวสำหรับสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของกาญจนบุรี เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว สุสานทหารพันธมิตร เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ สะพานมอญที่เป็นสะพานไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทย วัดไถ่น้ำ เมืองบาดาล ด่านเจดีย์สามองค์ เขาช้างเผือก น้ำตกไทรโยค น้ำตกห้วยขมิ้น น้ำตกเอราวัณ วัดถ้ำเสือ ต้นจามจุรียักษ์ (<https://thai.tourismthailand.org/>, 19 พฤษภาคม 2565) ทั้งนี้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า เมื่อจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจุดหมายทางการท่องเที่ยวหลัก ก็ย่อมเกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมายเช่นกัน และยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน ที่ว่า เมื่อมีการท่องเที่ยวสูง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมาย ก็ย่อมส่งผลให้เกิดปริมาณก๊าซเรือนกระจกเกิดขึ้นสูงขึ้นไปด้วย จากการศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยว พบว่าความตระหนักต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2565 94% ของผู้เดินทางชาวไทยยืนยันว่า การเดินทางอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งสำคัญ และ 75% ระบุว่าข่าวสารล่าสุดเกี่ยวกับสภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น ส่งผลให้ตนตัดสินใจเลือกการเดินทางอย่างยั่งยืนมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อจะช่วยเหลือยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีไปสู่การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว และเกิดความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสารต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสาร กับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี มุ่งเน้นการศึกษาและวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การเปิดรับข่าวสารด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

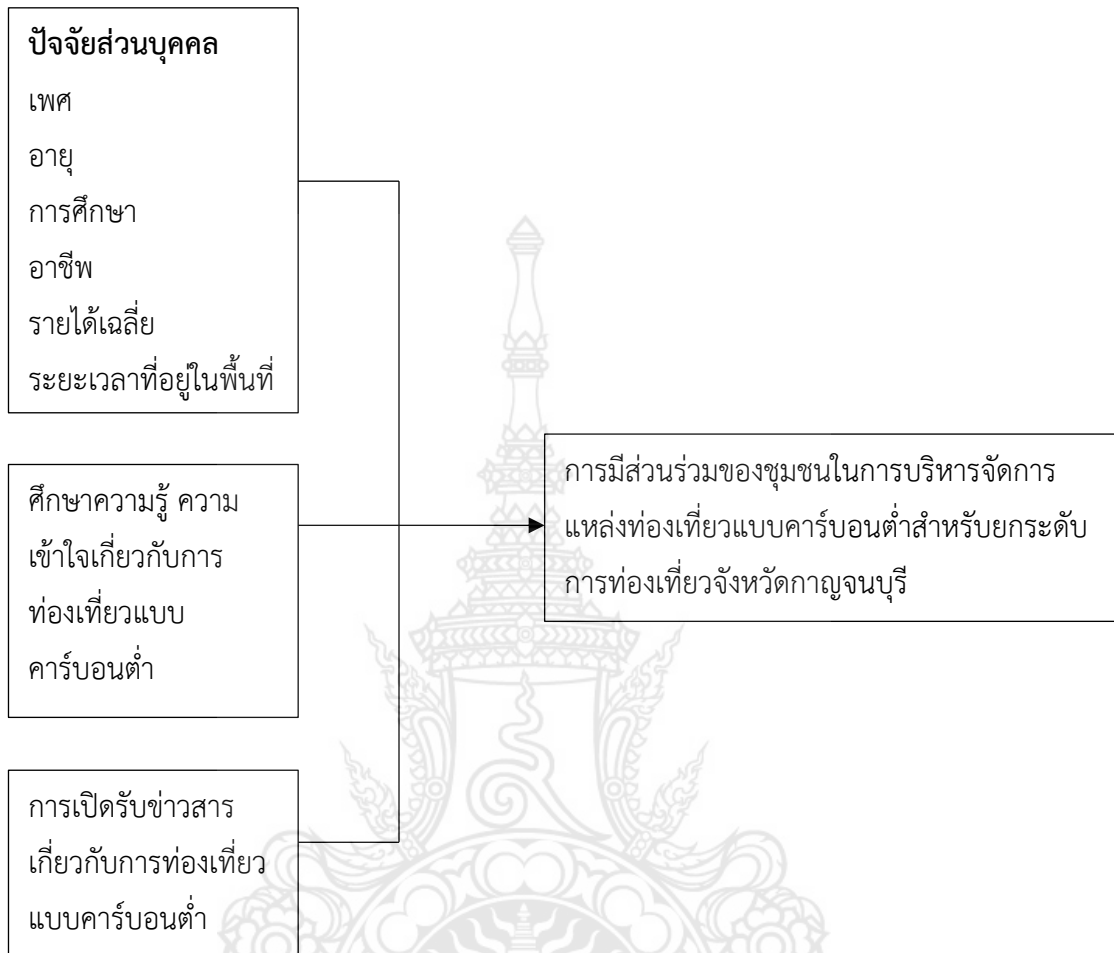
ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน

ขอบเขตด้านเวลา

ระหว่าง ตุลาคม 2565 ถึง กันยายน 2566

1.4 กรอบแนวคิด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างตระหนักรู้ด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ หรือการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และการกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่ต่าง ๆ

1.6 นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องข้องในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน และการร่วมรับผลประโยชน์ รวมถึงกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานในต่าง ๆ ด้วย

การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ หมายถึง การท่องเที่ยวที่กำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำลายธรรมชาติน้อยที่สุด มีการนำพลังงานสะอาดมา

ใช้ทดแทน และนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยลดโลกร้อน และเป็น การท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การจัดการทางธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความยั่งยืน ของแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทาง ธุรกิจ ในการจัดสร้างพัฒนาและปรับปรุงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว การมีระบบการ บริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วยแผนงาน แผนการเงิน และแผนบุคลากร เพื่อใช้เป็นกลไกในการพัฒนา คุณภาพของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้ง แผนการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนา บุคลากร การรักษา ความปลอดภัยหรือการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว หรือมาตรการ ควบคุมทั้ง ทางตรงหรือทางอ้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาวต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้ จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร

จินตนา สุจจันท์ (2549) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชน กับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิก เข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็น การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มา ปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2551) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการ ร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเองการที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้า มามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำ จะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมี ความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของ ส่วนรวมในองค์กร

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวม ร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

สมบัติ นามบุรี (2562) การมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

สรุปล การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน บุคคล กลุ่มบุคคล หรือทุกภาคส่วน ร่วมมือกันหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ทั้ง การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสระ เพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

2.1.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ในบทความของ สมบัติ นามบุรี (2562) นำเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาใน ประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน

Huntington & Nelson (1975) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจากกิจกรรม และการบริหารซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไปในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้นจะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรมโดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณา ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรมลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่าสามารถกระทำได้เพียงใด

2) ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวม ๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่ง เท่ากัน

- ในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้า ลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตาสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนไว้ใน เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียด ของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าว จะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินการ

2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไป ยังประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวที สาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

4) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และเสียของโครงการการประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และ ประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2.1.3 กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่างๆ เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้

ประพันธ์ สร้อยเพชร (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การค้นหาปัญหา และสาเหตุ 2) การวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การลงทุนและการปฏิบัติงาน 4) การติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2548) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกลงไปอีก ได้แก่ 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ ส่วน อคิน ทรัพย์พัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของ

ประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

2.1.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ในบทความของ สมบัติ นามบุรี (2562) การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้ Fornaroff (1980) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981) ได้อธิบายขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็

เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้อง พิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็น โทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

และ อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดย ร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการเพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism)

การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) เป็นแนวทางสืบเนื่องจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการดำเนินงานกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

2.2.1 การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำคืออะไร

Liu Min (2011) การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) นั้นเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวใหม่ ที่มีลักษณะหรือรูปแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงทุก ๆ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์บนสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น ส่งผลให้สภาพแวดล้อมมีความสมบูรณ์ขึ้น ภายใต้อสภาพพื้นที่เฉพาะเจาะจง

Zhou Gefen (2013) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) นั้นเป็นการท่องเที่ยวลักษณะหนึ่งที่ประสานกันระหว่างคนในชุมชนกับธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัวอย่างลงตัว

มนรัตน์ ใจเอื้อ (2564) การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือ Low Carbon Tourism คือ การท่องเที่ยวที่กำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน โดยจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เกิดจากทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับภาวะโลกร้อน และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนอันเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะโลกร้อน หากจะพิจารณารอยเท้าคาร์บอนของการเดินทางท่องเที่ยว จะเห็นว่าแค่เราก้าวเท้าออกจากบ้านเพื่อไปท่องเที่ยวก็เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนแล้ว ดังนั้น เมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอน หน่วยงานต่าง ๆ จึงช่วยกันคิดว่า “เที่ยวอย่างไรจึงจะปล่อยก๊าซคาร์บอนให้น้อยที่สุด” จึงเกิดแนวคิดของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือ Low Carbon Tourism เพื่อให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน และรบกวนสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

กรุงเทพประกันชีวิต (2563) การท่องเที่ยวแบบ Low Carbon คือ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเบียดเบียนธรรมชาติน้อยที่สุด ทั้งช่วยลดการใช้พลังงาน ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เช่น มีการคัดแยกและการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เช่น ขाय ทำปุ๋ย ใช้ซ้ำ รวมถึงการนำพลังงานสะอาดมาใช้ทดแทนทั้งการเดินทาง ที่พัก

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2558) การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) คือ กิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นทางเลือกในการช่วยลดการปล่อยคาร์บอนให้น้อยลง เมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวแบบปกติ ในขณะที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมในการลดโลกร้อน โดยยังคงไว้ซึ่งความสะดวกสบายและความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยว

กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่กำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำลายธรรมชาติ น้อยที่สุด มีการนำพลังงานสะอาดมาใช้ทดแทน และนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยลดโลกร้อน และเป็นการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การจัดการทางธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว

2.2.2 แนวทาง Low Carbon สู่การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นำเสนอ Low Carbon เป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ซึ่งจะช่วยต่อยอดโอกาสและเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีหลักการง่าย ๆ ดังนี้

Location กำหนดสถานที่เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

Objective ตั้งเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมลดการปล่อยคาร์บอน

What is Carbon Footprint ทำความรู้จักและเข้าใจเรื่องคาร์บอนฟุตพริ้นท์

Collect Data เก็บข้อมูลกิจกรรมและปัจจัยในการคำนวณหาปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์

Approach คำนวณหาปริมาณการปล่อยคาร์บอนตามหลักการและขอบเขตสากล

Reduce ลดการปล่อยคาร์บอนหรือลดใช้พลังงานในกิจกรรมท่องเที่ยว

Balance สร้างความสมดุลของการปล่อยคาร์บอน

Offset ชดเชยคาร์บอนส่วนเกินจากกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่สามารถลดได้

Neutrality สร้างคุณค่าให้กับการท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์

2.2.3 กระบวนการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับโลก

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) การพัฒนาธุรกิจสู่การเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ จำเป็นต้องดำเนินการตามกระบวนการพัฒนา โดยเริ่มจากการประเมินศักยภาพของธุรกิจก่อนออกแบบหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นโดยการใช้หลักการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) คือ ลดการใช้พลังงานและใช้วัสดุอุปกรณ์จากธรรมชาติมากขึ้น หลังจากนั้นจึงมีการคำนวณปริมาณการปล่อยคาร์บอน และ “ชดเชย” (Carbon Offsetting) ด้วยคาร์บอนเครดิตเพื่อทำให้ค่าการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ และสร้างความสมดุลแก่ธรรมชาติตาม 5 กระบวนการ ต่อไปนี้

1. ประเมินศักยภาพก่อนการพัฒนา

ก่อนจะเริ่มต้นพัฒนาเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ ชุมชนหรือธุรกิจท่องเที่ยวจำเป็นต้องประเมินตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพเพื่อการพัฒนาชุมชนหรือธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์โดยอ้างอิงจากกรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) และหลักเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) โดย

มีทั้งหมด 50 ตัวชี้วัดครอบคลุม 7 ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้ธุรกิจและชุมชนท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

2. ออกแบบและพัฒนากิจกรรมให้คาร์บอนต่ำ

เพื่อก้าวเข้าสู่เส้นทางท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ชุมชนหรือธุรกิจท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงปัจจัยหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น โดยเน้นการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนา กิจกรรมในชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการปล่อยคาร์บอนน้อยที่สุด โดยอยู่บนฐานของการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า สร้างประโยชน์สูงสุด แต่ต้องไม่ลืมเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้วย

3. เก็บข้อมูลกิจกรรมเพื่อนำไปคำนวณ

หลังจากที่ดำเนินการพัฒนากิจกรรมตามแนวทางการปรับ-ลดแล้ว ชุมชนหรือธุรกิจต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ หรือ ข้อมูลกิจกรรม (Activity Data) เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณค่าการปล่อยคาร์บอนโดยจะเก็บจากหน่วยของพลังงานเชื้อเพลิงหรือปริมาณวัสดุสิ้นเปลืองที่เกิดขึ้นจริงในกิจกรรมท่องเที่ยว

4. คำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์

การคำนวณค่าการปล่อยคาร์บอน หรือคาร์บอนฟุตพริ้นท์ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงจากกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อนำมาคำนวณตามหลักการ

5. ชดเชยคาร์บอนสุทธิให้เป็นศูนย์

เพื่อก้าวสู่การเป็นท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ หลังจากที่อยู่ค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแล้ว ชุมชนหรือธุรกิจท่องเที่ยวสามารถชดเชยการปล่อยคาร์บอน (Carbon Offsetting) ด้วยการซื้อคาร์บอนเครดิตได้จากหน่วยงานที่ดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกหรือได้รับรองจากอบก. แล้วหรือ ทางเว็บไซต์ carbonmarket.tgo.or.th

2.2.4 Low Carbon Destination แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

เพื่อให้เห็นภาพเกี่ยวกับพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ผู้เขียนขอยกตัวอย่างพื้นที่ที่เป็นต้นแบบของการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. เกาะหมาก จังหวัดตราด

เกาะหมาก จังหวัดตราดแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำซึ่งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้ริเริ่มโครงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการสื่อสารที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ สร้างโอกาสในการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว และช่วยลดต้นทุนการผลิตและการประหยัดพลังงาน โดยมีการจัดทำธรรมนูญเกาะหมาก 8 ข้อ เพื่อผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนน้อยที่สุดในประเทศไทย ทำให้การ

ท่องเที่ยวบนเกาะหมากมีการเติบโตและอยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวมาโดยตลอด (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

สำหรับข้อตกลงธรรมนูญเกาะหมากนั้นมีด้วยกัน 8 ข้อ ประกอบด้วย

1. ไม่สนับสนุนให้เรือเฟอร์รี่นำยานพาหนะของนักท่องเที่ยวข้ามมายังเกาะหมาก
 2. รถจักรยานยนต์ให้เช่าต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของจำนวนห้องพักบนเกาะหมาก
 3. ไม่สนับสนุนการใช้วัสดุจากโฟมหรือวัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษเพื่อใส่อาหาร
 4. ห้ามทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล ของเหลือรับประทานลงในที่สาธารณะ และแหล่งน้ำโดยเด็ดขาด
 5. ไม่สนับสนุนให้ใช้สารเคมีที่มีสารตกค้างสูง
 6. ห้ามส่งเสียงดังหรือกระทำการรบกวนหรือเป็นการเดือดร้อน ในเวลา 22.00 น. – 07.00 น.
 7. ไม่สนับสนุนกีฬาทางบกและทางทะเลที่ใช้เครื่องยนต์ที่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน
 8. ห้ามนำ ห้ามเสพ ห้ามจำหน่ายสารเสพติดผิดกฎหมายทุกชนิดบนเกาะ
2. ชุมชนท่องเที่ยวบ้านถ้ำเสือ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ชุมชนบ้านถ้ำเสือ เป็นชุมชนเล็กๆ ริมน้ำเพชรบุรีที่ซ่อนตัวอยู่ในอ้อมกอดของขุนเขาในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี บนพื้นที่ 4,000 ไร่แห่งนี้มีแต่ความเขียวขจีของต้นไม้ใหญ่ และรากไม้ที่ดงามระนาบไปกับสองฝั่งของแม่น้ำเพชรบุรีอันศักดิ์สิทธิ์ปัจจุบันบ้านถ้ำเสือเป็นชุมชนที่ได้รับการยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้เป็นชุมชนต้นแบบวัฒนธรรมการท่องเที่ยวแห่งแรกของไทย ซึ่งมีรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติพร้อม ๆ กัน กับการพัฒนาตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้คนในชุมชนได้มีโอกาสกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนตามสภาพปัญหาของพื้นที่ และความต้องการของชุมชนโดยแท้จริง

นอกจากนี้ คนในชุมชนยังร่วมกันกำหนดแนวคิดของการพัฒนาและการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมชุมชน และพยายามขับเคลื่อนตนเองสู่การเป็นสังคมปลอดคาร์บอน (Zero Carbon) ผ่านกระบวนการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้อง “ใช้สมองคิด ใจดู และสองมือทำ” พร้อมทั้งจะเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมั่นใจ โดยเริ่มต้นด้วยการดับเครื่องยนต์แล้วเดินเท้าเข้าสู่บ้านถ้ำเสือ พร้อมเปิดประสาทการมองเห็นธรรมชาติที่โอบล้อมด้วยแมกไม้ สัมผัสอากาศที่เย็นสบาย และรับฟังเสียงจักจั่นที่ดังซึงซ่างตลอดเส้นทาง ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดทางธรรมชาติที่แสดงให้เห็นว่าเรากำลังเข้าใจแหล่งธรรมชาติอย่างแท้จริง (พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม, 2565)

3. เมืองฮาโกเน่ จังหวัดคานากาวะ ประเทศญี่ปุ่น

เมืองฮาโกเน่ จังหวัดคานากาวะ ประเทศญี่ปุ่น สถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยคือ เมืองอันดันดับัน ๆ ที่บุกเบิกแคมเปญเพื่อสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ปี 2012 โดยเริ่มจากการส่งเสริมระบบคมนาคมคาร์บอนต่ำ เช่น การกระจายระบบเช่าจักรยานในพื้นที่สวน การกำหนดวันรณรงค์ No My Car ประจำสัปดาห์ พร้อมปรับเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานในจุดต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนหลอดไฟถนน

และหลอดไฟในพื้นที่สาธารณะให้เป็นแบบ LED ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องสังคมคาร์บอนต่ำในหัวข้อต่าง ๆ อย่างละเอียด เช่น การแยกขยะ การอนุรักษ์ป่าไม้ การลดคาร์บอนในครัวเรือน และมาตรการแก้ปัญหาโลกร้อน เป็นต้น

จากข้อมูลในปี 2021 เมืองฮาโกเน่สามารถลดปริมาณคาร์บอนลงได้ถึง 2,300 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับจุดเริ่มในปี 2013 และยังผลักดันโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต่อไปโดยขยายความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อสร้างสรรค์โครงการย่อยที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น ร่วมมือกับบริษัท นิสสัน มอเตอร์ จำกัด จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้รถไฟฟ้าภายใต้ชื่อ EV Town Project (คิด Creative Thailand ,2564)

4. ลิสบอนประเทศโปรตุเกส

“ลิสบอน” (Lisbon) เมืองเล็ก ๆ ในยุโรปใต้และเมืองหลวงของประเทศโปรตุเกส ชาติแห่งนักเดินเรือที่ไม่เคยอยู่นิ่งและขยับออกเดินทางสำรวจและขยายอาณานิคมในดินแดนใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะช่วงศตวรรษที่ 15 หรือยุคแห่งการสำรวจ (Age of Discovery) ถึงได้เป็นเมืองอันดับหนึ่งในใจของนักท่องเที่ยวหลายช่วงวัยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ในวันนี้ ลิสบอนแค่อุณหภูมิเฉย ๆ นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกก็พร้อมจะเก็บกระเป๋าเดินทางมาหาแบบไม่ลังเล ผลสำรวจจาก müvTravel บริษัทวางแผนการท่องเที่ยวยุคดิจิทัลรายงานมาว่า ลิสบอนคือจุดหมายปลายทางยอดนิยมอันดับ 1 ที่คนรุ่นใหม่โดยเฉพาะชาวมิลเลนเนียลเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดในปี 2019

เหตุผลหลัก ๆ น่าจะอยู่ที่บรรยากาศของเมืองที่มีทั้งความชิวและคูล ว่ากันว่าลิสบอนเป็นเมืองที่ผสมผสานเสน่ห์ของซานฟรานซิสโกและปารีสเข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว แต่กลับมีค่าครองชีพที่ไม่เจ็บกระเป๋าตังค์นักท่องเที่ยว อีกทั้งในหลายปีที่ผ่านมา ลิสบอนยังเป็นเมืองที่พยายามเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่คนวัยมิลเลนเนียลต่างให้ค่าและถวิลหา (คิด Creative Thailand ,2563)

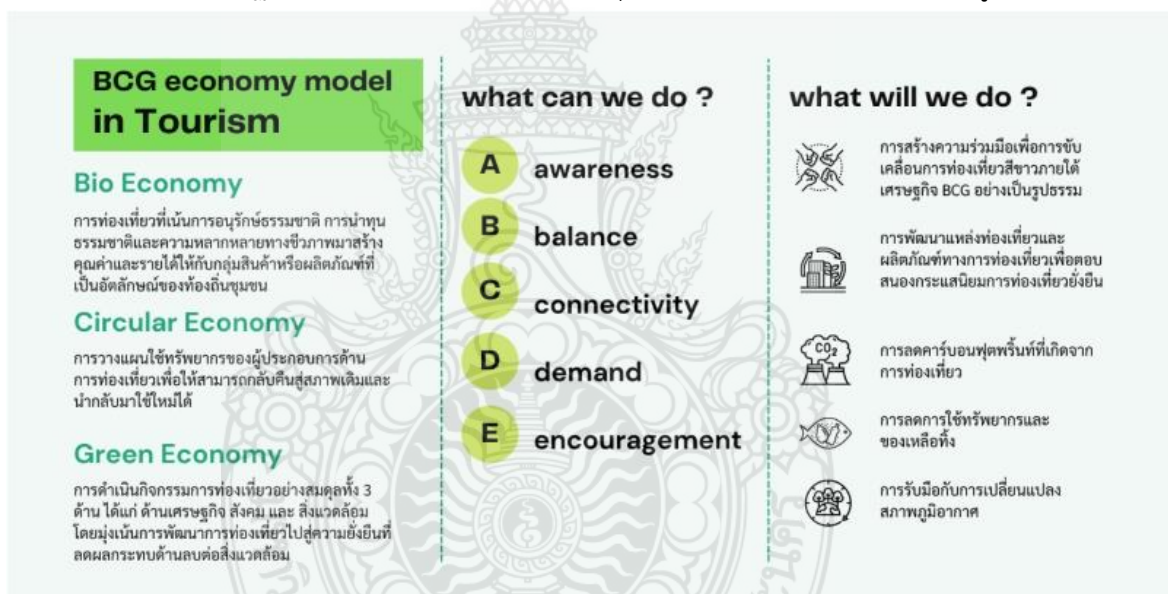
2.2.5 การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio – Circular – Green Economy : BCG Model) : โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ทำหน้าที่บูรณาการการพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ใช้อองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรม

Bio economy มุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ การนำทุนทรัพยากรทางธรรม ในพื้นที่มาสร้างคุณค่าและรายได้ให้กับกลุ่มสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นชุมชน ทำให้ ชุมชนมีรายได้จากทรัพยากรท้องถิ่นตนเอง ก็จะกระตุ้นให้ชุมชนแบ่งผลกำไรหรือรายได้มาทำกิจกรรม อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน

Circular economy เป็นการวางแผนใช้ทรัพยากรของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว อาทิ การบริการโรงแรมและที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การขนส่งผู้โดยสารทางอากาศ เพื่อให้ ทรัพยากรดังกล่าวสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมและนำกลับมาใช้ใหม่ได้เช่น ส่งเสริมการใช้ซ้ำและลดของ เหลือทิ้งในปริมาณที่ต่ำที่สุด การให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภคทั้งระบบ เป็นต้น

Green economy ในมิติด้านการท่องเที่ยวคือ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างสมดุลทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความยั่งยืน

ภาพที่ 2 โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว
ที่มา: แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสีเขียวสู่ชาวกายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG 2564-2565

2.2.6 การท่องเที่ยวคุณภาพ: นักท่องเที่ยวรักษ์โลก

นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความเข้าใจและสนใจการเดินทางท่องเที่ยว ที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะยอมจ่ายเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ และคุณค่าที่ไม่สร้างผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความสนใจที่จะเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อโลก ซึ่งหากผู้ประกอบการสามารถทำความเข้าใจและเข้าถึงพฤติกรรมของ นักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้ ก็จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพนี้เดินทางไปเยือนได้ ข้อมูลวิจัย

ตลาดโลกสวย Voice of Green: เพื่อโลก เพื่อเรา (วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2020) รายงานสถิติผู้บริโภคคุณภาพที่เลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อโลก พบว่า เพศชาย อยู่ที่ร้อยละ 33.70 และ เพศหญิง อยู่ที่ร้อยละ 67.30 ในขณะที่ “Workcation-รักษ์โลก-ช่วยชุมชน” โดย Booking.com รายงานผลสำรวจนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพกว่า 28 ประเทศพบว่า 67% ของนักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศและภูมิภาคดังกล่าวคำนึงถึงการเดินทางที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 84% นักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการเลือกการเดินทางที่สร้างประโยชน์มีส่วนร่วมฟื้นฟูท้องถิ่น นับเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดในบรรดานักท่องเที่ยวทั่วโลก

นอกจากนี้ ผลสำรวจเทรนด์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2021 ซึ่งจัดทำโดย อโกต้า พบว่าตัวเลือกการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจะถูกนำมาใช้มากขึ้น หลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง การเลิกใช้ผลิตภัณฑ์อำนวยความสะดวกในห้องพักและห้องน้ำเป็นมาตรการที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญสำหรับการเข้าพัก ผลสำรวจยังชี้ให้เห็นถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น 2) มลพิษและสิ่งปฏิกูลตามชายหาดและแหล่งน้ำ 3) การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงการใช้พลังงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่ควรเปลี่ยนแปลง

และหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผ่อนคลาย นักท่องเที่ยวจะท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขึ้นโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไป 1) จะจัดการขยะของตนเอง รวมถึงจะหลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง 2) จะปิดแอร์และไฟเมื่อออกจากห้องพัก และ 3) จะเลือกใช้บริการที่พักรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้นักท่องเที่ยวมองว่าสัมพันธ์กับการเดินทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากที่สุด หรือยั่งยืนมากที่สุด คือ 1) การใช้พลังงานและทรัพยากรหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ ไฟฟ้าจากพลังน้ำ เป็นต้น 2) ไม่ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง และ 3) การอนุรักษ์สัตว์และการสร้างคาร์บอนฟุตพริ้นท์ให้น้อยลง(จตุรงค์ กอบแก้ว, 2021)

2.2.7 การพัฒนาและการขับเคลื่อนสังคมคาร์บอนต่ำ: ปัญหาที่เห็นและประเด็นที่ต้อง

พัฒนา

ในขณะที่ปัจจุบันมีการพูดถึงและถกเถียงในประเด็นของภาวะโลกร้อน ซึ่งประเทศไทยมีแนวโน้มที่อุณหภูมิเฉลี่ยจะสูงขึ้นเล็กน้อยทั้งกลางวันและกลางคืน วันที่ร้อนที่สุดในรอบปีจะร้อนมากขึ้น ฤดูร้อนจะยาวนาน ฤดูหนาวจะสั้นลง พื้นที่ที่มีอากาศร้อนจัดจะมีเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศส่วนหนึ่งมาจากการเพิ่มขึ้นของภาวะเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ ซึ่งนับวันจะมีอัตราเร่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นี่อาจจะเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าเรากำลังเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์ของภาวะเรือนกระจกที่เกิดจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ มลพิษที่รุนแรงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลไปถึงปัญหาสุขภาพของคนไทย ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลง ทั้งนี้ ต้องยอมรับว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่

สร้างรายได้ให้กับประเทศ แต่ก็ใช่อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติมากเช่นกัน และการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำจึงเป็นแนวทางเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำร้ายธรรมชาติและก่อให้เกิดความยั่งยืน ควรเกิดขึ้นทั้งในประเด็นของเชิงนโยบายและเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการ และที่สำคัญควรได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน เจ้าของพื้นที่ หรือนักท่องเที่ยว ดังที่ เสรี วงษ์มณฑา (2564) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องเป็นการร่วมมือกันแบบบูรณาการ 1) ภาครัฐผู้วางนโยบาย 2) ผู้ประกอบการที่จะลงทุนในอุตสาหกรรม 3) ผู้มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ 4) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และ 5) นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ชุมชนเองก็ต้องร่วมกันสะท้อนประเด็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวและต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ซึ่งอาจนำเสนอในลักษณะของตัวแทนชุมชน เครือข่าย ไปสู่ประเด็นชวนให้คิดส่งต่อไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชิงนโยบาย หรืออาจนำเสนอประเด็นแก้ไข เช่น การจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องหรือการส่งเสริมตลาดคาร์บอน เพื่อขับเคลื่อนประเทศไปสู่เศรษฐกิจสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่ท้าทายคือ ปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกำหนดยุทธศาสตร์การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระยะยาว และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นแผนระยะยาวที่จะนำพาสังคมไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนนั้นมีเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกเพียง 20%

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษา เจริญลาภ (2557) ได้รับความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ผลการวิจัย ในการประเมินรอยเท้าคาร์บอนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน พบว่า กิจกรรมด้านการเดินทางทำให้เกิดรอยเท้าคาร์บอนสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมด้านที่พักและกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชายหาดหัวหิน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-25 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีประกอบอาชีพพนักงาน/ผู้บริหารในธุรกิจเอกชน มากที่สุด โดยมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางจากจังหวัดต้นทางมายังอำเภอหัวหินมากที่สุด คือ รถยนต์ส่วนตัว และนักท่องเที่ยวยังใช้รถยนต์ ส่วนตัวเป็นพาหนะในการเดินทางมายังชายหาดหัวหินมากที่สุดอีกด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เลือกพักห้องพักราคาประหยัดและเลือกทำกิจกรรมว่ายน้ำ/ดำน้ำมากที่สุด นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ด้านการเดินทางอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านการพักผ่อน นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวชายหาดหัว

หินไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน และนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจากสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวเพศชายมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ แตกต่างจากนักท่องเที่ยวหญิง และความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากช่องทางต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่ได้จากการศึกษา ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการกอบการ ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว ได้เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ รวมทั้งการให้การสนับสนุนผู้ประกอบการตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์และปกป้องแหล่งท่องเที่ยวในมิติที่ยั่งยืนสืบไป

กมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย และชินชนก โควินท์ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่เกาะหมากจังหวัดตราด พบว่า สมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก ประกอบด้วย องค์ประกอบสมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่เกี่ยวข้องชัดเจนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก 9 ด้าน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ สมรรถนะหลักระดับองค์การ และสมรรถนะหลักระดับปัจเจกบุคคลหรือระดับบุคคล โดยสมรรถนะหลักระดับองค์การ ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน 4) การสนับสนุนจากภาครัฐ 5) ความเชื่อมโยงของเครือข่าย และ 6) ฐานข้อมูลและสารสนเทศ และสมรรถนะหลักระดับปัจเจกบุคคลหรือระดับบุคคล ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านทัศนคติ ส่วนสมรรถนะในการปฏิบัติงาน (Functional Competency) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สมรรถนะการปฏิบัติงานที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนเกาะหมาก ประกอบด้วย 8 ด้าน ที่ถือปฏิบัติในการจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และสมรรถนะการปฏิบัติงานที่มีอยู่ในปัจจุบันของผู้ประกอบการในชุมชนเกาะหมากประกอบด้วย 10 ด้าน ที่ถือปฏิบัติในการจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ด้วยสมรรถนะของคนในชุมชน

นิคมศม อักษรประดิษฐ์ (2558) ทำการศึกษากระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ กรณีศึกษาพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า

1. ในการดำเนินการจัดทำนโยบายต้องทำการการศึกษาข้อมูลจากบริบทของพื้นที่ก่อนการจัดทำนโยบาย เพื่อสถานประกอบการ มีการทำการศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณา โดยศึกษา จากพฤติกรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรม

จนกระทั่งเสร็จสิ้น โดยในนโยบายจำเป็นต้อง 1) จะต้องไม่ส่งผล กระทบกับบริบทและวิถีชีวิตของชุมชน 2) รักษาไว้ซึ่งประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของพื้นที่ และ 3) ต้องมีการจัดการด้านการใช้ พลังงานที่มีประสิทธิภาพ โดยสถานประกอบการที่นำนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาปรับใช้ส่วนใหญ่ กระทบ โดย ผ่านน าเสนอในรูปแบบของกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่าในสถาน ประกอบการส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้ พลังงานทดแทนอย่างจริงจัง และพบว่าในกระบวนการบริหาร จัดการนั้นได้มีการดำเนินนโยบายที่ เกี่ยวกับการพัฒนาด้านการเกษตรรวมอยู่ด้วย และได้จัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรภายใน เกาะ

2. ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอน ต่ำ พบว่า ต้องประกอบด้วย 1) จิตสำนึกที่ดีเกิดจากการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ และผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียจากการ ท่องเที่ยว ผ่านกระบวนการการให้ความรู้ โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างชัดเจน 2) การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน เกิดจากความร่วมมือระหว่าง องค์กรบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ (อพท.) และความร่วมมือจาก รัฐบาลของประเทศเยอรมนี ที่มีการนำองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับมาปรับใช้กับพื้นที่เกาะหมาก 3) ด้าน ความร่วมมือจากภาคส่วนหลัก ได้แก่ ภาครัฐ สถานประกอบการ และภาคประชาชน โดยมี อพท. ทำ หน้าที่ประสาน ความร่วมมือไปยังสถานศึกษา รวมถึงองค์กรต่างประเทศ และการประสานความร่วมมือ เหล่านี้ถือเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการที่นำเอาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอน ต่ำมาปรับ ใช้ในองค์กร แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านสถานที่พักผ่อน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ถึงความพึงพอใจต่อสถานที่พักผ่อนของเกาะหมาก เรียงลำดับจากมากไป นาน้อย ดังนี้ สถานที่พักผ่อนมีความสะอาดถูก สุขลักษณะ กิจกรรมต่างๆ ที่สถานที่พักจัดให้เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม และล าดับสุดท้ายด้านการจัดท ำเอกสารประชาสัมพันธ์ เรื่องการท่องเที่ยวแบบคาร์บอน ต่ำ 2) ด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึง ความพึง พพอใจต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของเกาะหมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมี ส่วนร่วม ช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสุดท้ายมีความพร้อมที่จะ ทำตามหลักการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ปริยาภรณ์ ศรีสันติสุข (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการท่องเที่ยว แบบคาร์บอนต่ำและการบอกต่อในพื้นที่เขื่อนและโรงไฟฟ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำและการบอกต่อในพื้นที่เขื่อนและโรงไฟฟ้า โดย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ คนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งผู้ที่ เคยใช้บริการและผู้ที่ไม่เคยใช้บริการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในพื้นที่เขื่อนและโรงไฟฟ้า จากการสุ่ม

กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบสะดวก จำนวนทั้งสิ้น 417 คน ซึ่งดำเนินการศึกษาโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันไม่ได้มีความตั้งใจใช้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำและการบอกต่อแตกต่างกัน และการศึกษาอิทธิพลต่อปัจจัยต่างๆ พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ ข้อผูกพันที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคม การรับรู้เรื่องคาร์บอนต่ำ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเขื่อนด้านทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยวและด้านที่พักและการให้บริการด้านอาหาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจใช้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ และส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบอกต่อ ได้แก่ ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ข้อผูกพันที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคม การรับรู้เรื่องคาร์บอนต่ำ และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเขื่อนด้านทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่า 1) ปัจจัยด้านการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์โควิด-19 เป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่าง 1.1) ข้อผูกพันที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคม และ 1.2) การรับรู้เรื่องคาร์บอนต่ำ กับ ความตั้งใจใช้บริการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 2) ปัจจัยด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่าง 2.1) การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง และ 2.2) การรับรู้เรื่องคาร์บอนต่ำ กับความตั้งใจใช้บริการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ 3) ปัจจัยด้านการรับรู้สภาพเศรษฐกิจเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเขื่อนด้านที่พักและการให้บริการด้านอาหาร กับ การบอกต่อ

ธีระ สนิเตชารักษ์; อรุณา เตพละกุล; จุฑาศินี ธัญประณีตกุล (2558) การศึกษาการรับรู้ด้าน Low Carbon Tourism ของนักท่องเที่ยวที่เลือกพักในโรงแรมที่พักภาคีเครือข่ายของ อพท. พบว่า การท่องเที่ยวแบบ Low Carbon Tourism เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของ อพท. เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกในการช่วยลดการปลดปล่อยคาร์บอนให้น้อยลง เมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวแบบปกติ ในขณะที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมในการลดโลกร้อน โดยยังคงไว้ซึ่งความสะดวกสบายและความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกับการดำเนินการตาม 4 มาตรการลดภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นการดำเนินการที่เน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการ โดยเป้าหมายหลัก คือ ลดการใช้ทรัพยากรหรือลด Carbon Emission ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ อพท. มีการส่งเสริมสถานประกอบการสถานประกอบการภาคีเครือข่ายที่พักภาคีเครือข่ายให้มีการพัฒนากิจกรรม Low Carbon Tourism ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ โดยการสร้างการรับรู้ให้นักท่องเที่ยวเกิดพฤติกรรมหรือมีการตัดสินใจในการเป็นนักท่องเที่ยวแบบ Low Carbon โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดวิธีการศึกษาการรับรู้ฯ และเครื่องมือในการประเมินที่มีความเหมาะสมในการนำไปประเมินผลการรับรู้ในสถานประกอบการสถานประกอบการภาคีเครือข่ายที่พักที่เข้าร่วมการประเมินในพื้นที่พิเศษทั้ง 6 แห่ง เพื่อศึกษาการรับรู้ของ

นักท่องเที่ยว ในสถานประกอบการที่พักที่เป็นภาคีเครือข่ายของ อพท. และสรุปผลการศึกษารับรู้ของนักท่องเที่ยวและข้อเสนอแนะจากโครงการศึกษารับรู้ด้าน Low Carbon Tourism ของนักท่องเที่ยวที่เลือกพักในสถานประกอบการภาคีเครือข่ายที่พักภาคีเครือข่ายของ อพท. มีวิธีการศึกษารับรู้ฯ ด้วยการสร้างแบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการประเมิน เพื่อให้สะดวกกับนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพัก มีกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายคือนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการสถานประกอบการภาคีเครือข่าย จากการลงสำรวจพื้นที่พิเศษทั้ง 6 แห่ง มีสถานประกอบการที่พักที่ดำเนินการในรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ทั้งสิ้นจำนวน 45 แห่ง โดยมีจำนวนตัวอย่างนักท่องเที่ยวชั้นต่ำที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พัก 502 ราย และเมื่อทำการสำรวจพบว่า มีจำนวนข้อมูลที่ได้รับกลับมาจากการสำรวจการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในสถานประกอบการที่พักที่ดำเนินการในรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 718 ราย โดยจำแนกออกเป็นจำนวนที่เก็บได้จากภาคสนามและจากการติดตามจำนวน 701 ราย และจำนวนจากข้อมูลที่คาดว่าจะจะเป็นข้อมูลที่ได้อีกมาจากแบบสำรวจออนไลน์ (Google Doc) จำนวน ๑๗ ราย ผลการรับรู้ของนักท่องเที่ยวด้าน Low Carbon Tourism ในภาพรวม ซึ่งได้จากการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติของ อพท. ทั้งส่วนกลาง และทั้ง 6 พื้นที่พิเศษ พบว่า ในภาพรวมการรับรู้ด้าน Low Carbon Tourism นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ทุกข้อ หากมองเป็นระดับการรับรู้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เลือกพักในสถานประกอบการภาคีเครือข่ายที่พักภาคีเครือข่ายในพื้นที่ พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง (อพท.1) พื้นที่พิเศษเมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง (อพท.3) พื้นที่พิเศษเลย (อพท.5) พื้นที่พิเศษเมืองเก่า (อพท.6) และพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง (อพท.7) มีการรับรู้ในระดับดีมากที่สุด แสดงว่าในภาพรวมทุกพื้นที่แล้วมีการรับรู้สูงถึงร้อยละ 90 ขึ้นไป ในขณะที่พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (อพท.4) มีการรับรู้ด้าน Low Carbon Tourism ในระดับต่ำ คณะทำงานมีข้อเสนอแนะ เพื่อให้ อพท. พิจารณานำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการรับรู้ด้าน Low Carbon Tourism คือ ถ้าจะทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงการรับรู้ การลดคาร์บอนเพื่อทำให้ธรรมชาติดีขึ้น ต้องทำให้นักท่องเที่ยวเกิดผัสสะ ประสบการณ์ตามกรอบความคิดของ อพท. และควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และทราบถึงที่มาของโครงการ และอพท. ควรมีการจัดการสัมมนาให้กับสถานประกอบการภาคีเครือข่าย สำหรับให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ Low Carbon Tourism กับสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าของสถานประกอบการสามารถถ่ายทอดข้อมูลอันเป็นประโยชน์เหล่านี้แก่นักท่องเที่ยวที่ยังไม่รู้จักโครงการนี้ได้ดี

อุมพร บุญเพชรแก้ว และ อิศระพงษ์ พลธาน (2561) การจัดการการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด Low Carbon Destination กรณีศึกษา เกาะหมาก จังหวัดตราด การวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด Low Carbon Destination กรณีศึกษา เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการ การท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด Low

Carbon Destination กรณีศึกษา เกษะหมาก จังหวัดตราด 2) วิเคราะห์ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของเกษะหมาก จังหวัดตราด ดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมระหว่าง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวผลการวิจัยพบว่าการจัดการการท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิด Low Carbon Destination ที่เกษะหมาก จังหวัดตราด เป็นรูปแบบการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยเพิ่มศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีในเรื่องการให้ความสำคัญ และการช่วยกัน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าการมุ่งหาผลประโยชน์ด้านรายได้รวมทั้งการนำเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อลดการทำลายสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการรักษาวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม มีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ W.G. Cochran (1953)

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

โดย

n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
P	คือ	สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม
Z	คือ	ระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ $Z = 1.96$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$)
d	คือ	ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

แทนค่าจากสูตรดังกล่าว

$$n = \frac{(0.05)(1-0.05)1.96^2}{0.05^2} = 384.16$$

ได้จำนวนประชากร 385 คน โดยมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

3.2 เครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลทฤษฎีและข้อมูลปฐมจากนั้นจึงได้สร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบไปด้วยคำถามเพื่อใช้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แบ่งออกเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษารายละเอียดของผู้ออกแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ จำนวน 23 ข้อ คำถามมีลักษณะคำถามปลายปิดแบบ rating scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

5 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

1 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.2.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของเรื่อง
ที่ศึกษา

2. กำหนดนิยามศัพท์ปฏิบัติการเพื่อใช้ในการสร้างแบบบันทึกข้อมูล

3. สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่าดัชนี
ความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC)

$$\text{สูตร IOC} = \sum R/N$$

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 คือ แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00

และข้อความที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยทำการปรับปรุงและตัดบางข้อ

5. ผู้วิจัยปรับปรุงข้อความตามข้อเสนอแนะและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ .82

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ผ่าน Google form

2) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3) นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

3.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามประเด็นต่าง ๆ

4.51 - 5.00 คือ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 คือ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 คือ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 คือ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 คือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3.4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ t-test และ ANOVA (F- test) และกรณีที่มีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบ รายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe Method) และการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

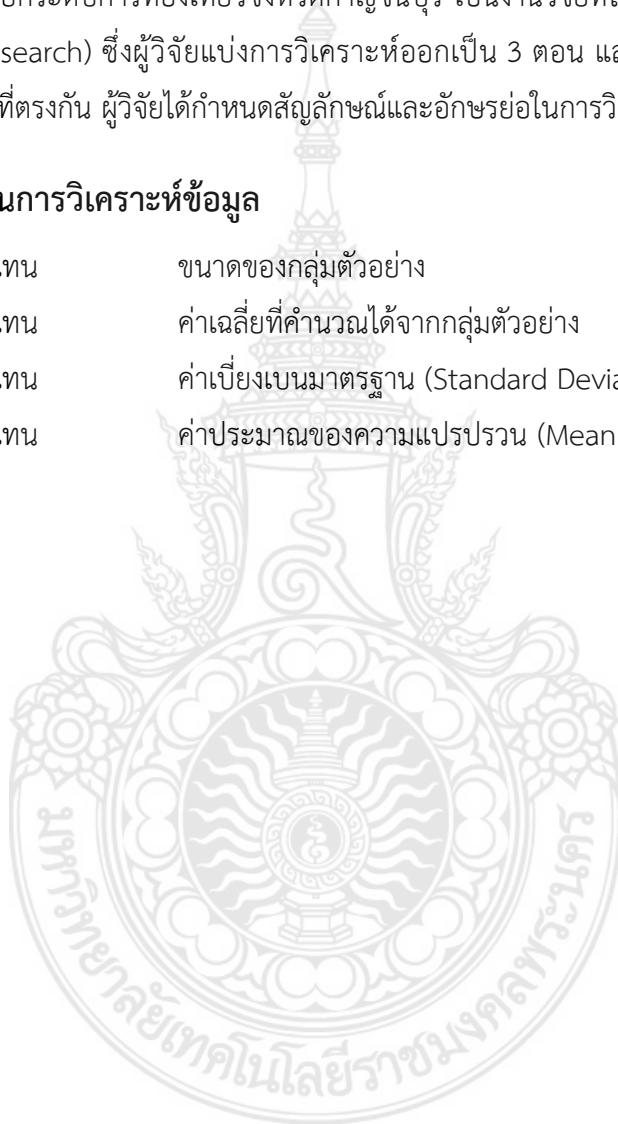
บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MS	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวน (Mean of Squares)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	159	39.75
หญิง	241	60.25
รวม	400	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	12	3.00
20 - 30 ปี	96	24.00
31 - 40 ปี	117	29.25
41 - 50 ปี	75	18.75
51 - 60 ปี	64	16.00
มากกว่า 60 ปี	36	9.00
รวม	400	100
3. การศึกษา		
กว่าปริญญาตรี	117	29.25
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	184	46.00
สูงกว่าปริญญาตรี	99	24.75
รวม	400	100
4. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	66	16.50
รับราชการ/พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	51	12.75
ข้าราชการการเมือง	0	0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	53	13.25
พนักงานเอกชน	84	21.00
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	87	21.75
เกษตรกร	59	14.75
รวม	400	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ย		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	35	8.75
15,000 – 30,000 บาท	124	31.00
30,001 – 45,000 บาท	78	19.50
45,001 – 60,000 บาท	62	15.50
มากกว่า 60,000 บาท	101	25.25
รวม	400	100
6. ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่		
ต่ำกว่า 5 ปี	78	19.50
5 - 10 ปี	173	43.25
มากกว่า 10 ปี	148	37.25
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.1 จำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.25 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 29.25 ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 46.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 21.75 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,000 – 30,000 บาท ร้อยละ 31.00 และอาศัยในพื้นที่ระหว่าง 5 – 10 ปี ร้อยละ 43.25

4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านเคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อนหรือไม่		
ไม่เคย	136	34.00
เคย	264	66.00
รวม	400	100
2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจากที่ใด		
ประเทศอื่น/จังหวัดอื่น ๆ	173	77.25
จังหวัดกาญจนบุรี	91	22.75
รวม	264	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำนวน 264 คน (ร้อยละ 66) และไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำนวน 136 คน (ร้อยละ 34.00) และได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศ/จังหวัดอื่น ๆ จำนวน 173 คน (ร้อยละ 77.25) และรับข้อมูลข่าวสารในพื้นที่กาญจนบุรี จำนวน 91 คน (ร้อยละ 22.75)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน

จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูล ช่องทางต่าง ๆ

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โทรทัศน์	125	31.25
2. วิทยู	54	13.50
3. อินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์	361	90.25
4. นิตยสาร/วารสารการท่องเที่ยว	97	24.25
5. ญาติ/เพื่อนฝูง / คนรู้จัก	56	14.00

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ญาติ/เพื่อนฝูง / คนรู้จัก	56	14.00
6. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/อพท. หรือหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว	87	21.75
7. ยูทูปเบอร์ท่องเที่ยว	98	24.50
8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	26	6.50

จากตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูลช่องทางต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม อินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ จำนวน 361 คน (ร้อยละ 90.25) รองลงมา คือ โทรทัศน์ จำนวน 125 คน (ร้อยละ 31.25) ยูทูปเบอร์ท่องเที่ยว จำนวน 98 คน (ร้อยละ 6.50) ตามลำดับ

4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ตารางที่ 4.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

n = 400

รายการ	ตอบถูก (คน)	ตอบผิด (คน)
1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	324	76
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น	374	26
3. โรงแรมหรือที่พักขนาดใหญ่หรือระดับ 5 ดาว ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุดเมื่อเทียบกับที่พักประเภทอื่น ๆ หรือขนาดไม่ใหญ่	245	155
4. ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	143	257
5. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	167	233
6. โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัตถุดิบในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง	394	6

ตารางที่ 4.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

n = 400

รายการ	ตอบถูก	ตอบผิด
7. การใช้พลังงานทดแทนจะช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	246	154
8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น	398	2
9. นักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน	376	24
10. การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คือ การท่องเที่ยวที่ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่าง ๆ	365	35

จากตารางที่ 4.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น จำนวน 398 คน (ร้อยละ 99.5) รองลงมา คือ โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัสดุท้องถิ่นในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง จำนวน 394 คน (ร้อยละ 98.50) และนักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน จำนวน 376 คน (ร้อยละ 94.00) และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 143 คน (ร้อยละ 35.75)

ตารางที่ 4.5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	ระดับความรู้
ระดับต่ำ 0-5 คะแนน	37	8.50	6.59	1.624	ปานกลาง
ระดับปานกลาง 6-7 คะแนน	301	75.25			
ระดับสูง 8-10 คะแนน	62	16.25			
รวม	400	100			

จากตารางที่ 4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ระดับค่าคะแนน 6-7 คะแนน จำนวน 301 คิดเป็นร้อยละ 75.25 รองลงมา คือ ระดับสูง 8-10 คะแนน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 และ ระดับต่ำ 0-5 คะแนน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25

4.4 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ		ระดับความคิดเห็น		
		\bar{x}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ	4.35	.727	มาก
2	ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ	4.44	.729	มาก
3	ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์	4.04	.786	มาก
4	ด้านการติดตามและประเมินผล	4.16	.702	มาก
รวม		4.39	.684	มาก

จากตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.44 และ ด้านด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.04

ตารางที่ 4.7 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ รายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ		ระดับความคิดเห็น		
		\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ				
1	การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ	4.44	.802	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ	4.49	.656	มาก

3	การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของการยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ	4.44	.730	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ	4.40	.762	มาก
5	การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ	4.28	.810	มาก
	รวม	4.35	.727	มาก
ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ				
1	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	4.57	.535	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	4.39	.591	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการสำรวจความต้องการของชุมชนในพื้นที่และรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว	4.37	.764	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	4.53	.686	มากที่สุด
5	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว	4.41	.665	มาก
6	การมีท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	4.56	.497	มากที่สุด
7	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	4.56	.464	มากที่สุด
8	การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว	4.46	.519	มาก
	รวม	4.44	.729	มาก
ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์				

1	การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	4.12	.731	มาก
2	การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว	3.91	.800	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการได้รับรายได้จากกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	3.94	.773	มาก
4	การมีโอกาสได้ใช้บริการกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.09	.695	มาก
5	การได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.01	.764	มาก
	รวม	4.04	.786	มาก
ด้านการติดตามและประเมินผล				
1	การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.13	.749	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.17	.686	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.13	.642	มาก
4	การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.01	.786	มาก
5	การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.04	.764	มาก
	รวม	4.16	.702	มาก

จากตารางที่ 4.7 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ รายด้าน

ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ย 4.49 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ย 4.28

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.44 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.57 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.39

ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.12 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.91

ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.01

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 สรุปผล

ข้อมูลทั่วไป การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.25 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 29.25 ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 46.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 21.75 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,000 - 30,000 บาท ร้อยละ 31.00 และอาศัยในพื้นที่ระหว่าง 5 - 10 ปี ร้อยละ 43.25

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำนวน 264 คน (ร้อยละ 66) และไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำนวน 136 คน (ร้อยละ 34.00) และได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศ/จังหวัดอื่น ๆ จำนวน 173 คน (ร้อยละ 77.25) และรับข้อมูลข่าวสารในพื้นที่กาญจนบุรี จำนวน 91 คน (ร้อยละ 22.75)

ผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูล ช่องทางต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ จำนวน 361 คน (ร้อยละ 90.25) รองลงมา คือ โทรทัศน์ จำนวน 125 คน (ร้อยละ 31.25) ยูทูปเบอร์ท่องเที่ยว จำนวน 98 คน (ร้อยละ 6.50)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น จำนวน 398 คน (ร้อยละ 99.5) รองลงมา คือ โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัสดุท้องถิ่นในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง จำนวน 394 คน (ร้อยละ 98.50) และ นักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน จำนวน 376 คน (ร้อยละ 94.00) และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 143 คน (ร้อยละ 35.75)

ละ 35.75) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อยู่ใน ระดับปานกลางมากที่สุด ระดับค่าคะแนน 6-7 คะแนน จำนวน 301 คิดเป็นร้อยละ 75.25 รองลงมา คือ ระดับสูง 8-10 คะแนน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 และ ระดับต่ำ 0-5 คะแนน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.44 และ ด้านด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.04 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ย 4.49 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ย 4.28

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.44 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.57 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.39

ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.12 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.91

ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.17 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.01

5.2 อภิปรายผล

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน และได้รับข้อมูลข่าวสารจากประเทศ/จังหวัดอื่น โดยผู้ตอบ

แบบสอบถามที่รู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อน จำแนกตามการเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ จากแหล่งข้อมูล ช่องทางต่าง ๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม อินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์ รองลงมา คือ โทรทัศน์ ยูทูปเบอร์ท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น รองลงมา คือ โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัสดุท้องถิ่นในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง และ นักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ระดับค่าคะแนน 6-7 คะแนน รองลงมา คือ ระดับสูง 8-10 คะแนน และ ระดับต่ำ 0-5 คะแนน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเป็นแนวคิดการท่องเที่ยวเพิ่งมีมาไม่นาน หลายคนจึงยังไม่คุ้นเคยและอาจเป็นการท่องเที่ยวที่มีเฉพาะกลุ่มบุคคลที่สนใจเท่านั้น ซึ่ง นิคมศม อักษรประดิษฐ์ (2558) กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) กรณีศึกษาพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายว่า ในการดำเนินงานจัดทํา นโยบายต้องทํา การการศึกษา ข้อมูลจากบริบทของพื้นที่ก่อนการจัดทํา นโยบาย เพื่อสถานประกอบการ มีการทํา การศึกษาถึงความ ต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณา โดยศึกษา จากพฤติกรรม และกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมจนกระทั่งเสร็จสิ้น โดยนโยบายจําเป็นต้อง 1) จะต้องไม่ส่งผล กระทบกับ บริบทและวิถีชีวิตของชุมชน 2) รักษาไว้ซึ่งประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ของพื้นที่ และ3) ต้องมีการจัดการ ด้านการใช้ พลังงานที่มีประสิทธิภาพ โดยสถานประกอบการที่นํานโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ มาปรับใช้ส่วนใหญ่กระทํา โดย ผ่านน าสื่อในรูปแบบของกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมให้แก่ักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่าในสถาน ประกอบการส่วนใหญ่ได้ให้ความสําคัญใน เรื่องของการใช้พลังงานทดแทนอย่างจริงจัง และพบว่าในกระบวนการบริหาร จัดการนั้นได้มีการดําเนิน นโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านการเกษตรรวมอยู่ด้วย และได้จัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร ภายในเกาะ นอกจากนี้ กรรณิกา เขจรลาภ (2557) ความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ พบว่า ในการประเมินรอยเท้าคาร์บอนของักท่องเที่ยวที่ เดินทางมาท่องเที่ยวอาเภอหัวหิน พบว่า กิจกรรมด้านการเดินทางทํา ให้เกิดรอยเท้าคาร์บอนสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมด้านที่พัก และกิจกรรมการท่องเที่ยวักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ชายหาดหัวหินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 20-25 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบ อาชีพพนักงาน/ผู้บริหารในธุรกิจเอกชนมากที่สุดโดยมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท พาหนะที่ักท่องเที่ยวใช้เดินทางจากจังหวัดต้นทางมายังอาเภอหัวหินมากที่สุด คือ รถยนต์ส่วนตัว และ

นักท่องเที่ยวยังใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการเดินทางมายังชายหาดหัวหินมากที่สุดอีกด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกพักห้องพักราคาประหยัด และเลือกทำกิจกรรมว่ายน้ำดำน้ำมากที่สุด นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำด้านการเดินทางอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านการพักผ่อน นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมท่องเที่ยวชายหาดหัวหิน ไม่เคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ มาก่อน และนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจากสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ และ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่ง จริยาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี นี้มีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสารต่อการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ข่าวสาร กับ การมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4) เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจ ในการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการ จัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารบ่อยครั้งในเรื่องการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.08$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจการรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแตกต่างกันอย่างมี นัยส คัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 มีการเสนอ ให้จัดตั้งกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวและ ศึกษาดูงาน ร่วมกับเครือข่ายสถาบันการศึกษา ในพื้นที่ นอกจากนี้ อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสดา โรจนตระกูล (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนา ศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการ พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง เนื่องจากปัจจุบันการ ท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ การท่องเที่ยว ที่มีความเชื่อมโยงกับชุมชนและเกิดความยั่งยืน คือ การท่องเที่ยว ชุมชน ปัจจัยที่นำไปสู่การท่องเที่ยว โดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน ให้เข้มแข็งที่ต้องอาศัยการมี ส่วนร่วมในชุมชน การอนุรักษ์ และความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับ ทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบ การท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งผ่าน กระบวนการพัฒนาศักยภาพอย่างมี ส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยชุมชนสามารถนำเอาศักยภาพของทรัพยากร ที่มีเช่น คน ทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อการ ท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้ในการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมจะสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชน ที่ยั่งยืน และก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน อีกทั้งยังสามารถพัฒนาชุมชนที่มีความโดดเด่นในด้านต่างๆ ให้กลายเป็น ชุมชนท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ในชุมชนจนนำไปสู่เศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งและ ยั่งยืนต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาในด้านความคาดหวังและศึกษาในด้านของนักท่องเที่ยวเพื่อจะได้ทราบว่า ปัจจุบัน นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการจัดการการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างชุมชนเพื่อให้ทราบถึงชุมชนหรือพื้นที่ใดที่มีส่วน ร่วมต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากกว่ากัน เพื่อที่จะได้ส่งเสริมได้ถูกต้อง

4. ควรศึกษาแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับท้องถิ่น รวมทั้งแนวทางการ ส่งเสริม การพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือกลุ่มสินค้าพื้นบ้าน สินค้างานฝีมือต่างๆ และสินค้าขึ้นชื่อของแต่ละตำบล

5. ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการทำแผนงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว

6. ควรมีการศึกษาเรื่องเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับความต้องการของ นักท่องเที่ยว เพื่อเตรียมการรองรับกระแสนิยมของการเดินทางท่องเที่ยวทั้งจากภายในและนอก ประเทศ

บรรณานุกรม

- กลุ่มนโยบายและแผน กองยุทธศาสตร์และแผน. (ม.ป.ป.). **ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) พ.ศ. 2560-2564.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพมหานครประกันชีวิต.(2563). **เที่ยวแบบวิถี Low Carbon**ก็ชิลกับการสร้างสุขที่ยั่งยืนได้.สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2565.จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/1001610>.
- คิด Creative Thailand. (2564). **ส่องวิถีชาบูไร Go Low Carbon ในโลก High Carbon.** สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2565. จาก https://www.creativethailand.org/view/article-read?article_id=33346&lang=30248.
- คิด Creative Thailand. (2563). **สำรวจ “ลิสบอน” เมืองที่เป็นมิตรและฮิตที่สุดในหมู่มิลเลนเนียล.** สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2565. จากhttps://www.creativethailand.org/view/article-read?article_id=32774&lang=29838.
- จาดุรงค์ กอบแก้ว.(2021). **ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ..มาแน่! หลังโควิด.**สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน2565. จาก<https://www.salika.co/2021/06/12/low-carbon-tourism-after-covid/>.
- จินตนา สุขจรรย์นธ์. (2549). **การศึกษาและการพัฒนาชุมชน.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จริยาภรณ์ เจริญชีพ. (2560).**การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลถ้ำรงค์อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี.**วารสารสารสนเทศ 16(2), 85-97.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.**หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี: เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). **ตราด...เมืองเกาะครึ่งร้อย เที่ยว “เกาะหมาก” โมเดลต้นแบบโลว์คาร์บอน เติบโตขึ้น.** สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2565. จาก <https://www.prachachat.net/blogger-square/travel/news-226912>.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). **แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย.** จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า. 2(8): 4-6.
- ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์. (2550). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนลุ่มแรดวิทยา อำเภอลำปาง.** วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). **การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นิคม ผัดแสน. (2540). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอยางชุมน้อย จังหวัด**

- เชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณา.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.** กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณา.
- พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม. (2565). **Low Carbon Tourism** วิธีการท่องเที่ยวแบบรักษ์โลก **เทรนด์แห่งการเรียนรู้นอกห้องเรียนในยุคโควิด.** สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2565.
จาก <https://www.banmuang.co.th/news/politic/279069>.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2560). **คาร์บอนฟุตพริ้นท์จากการบริโภคในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด ในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** *Veridian E-Journal* 10(1), 1087-1102.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). **การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก.** กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- มนรัตน์ ใจเอื้อ. (2564). **การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (LOW CARBON TOURISM).** สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2565. จาก <https://tourism.utcc.ac.th>.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). **ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). **แผนกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนการการท่องเที่ยวสีเขียวภายใต้โมเดลเศรษฐกิจ BCG 2564-2565.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สินธุ์ สโรบล. (2555). **ความท้าทายของโจทย์วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวชุมชนในทศวรรษหน้า. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่.** 5(6), 109-117.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2558). **Low Carbon Tourism** เที่ยวแบบคนไม่เอาถ่าน. โคคุน แอนด์ โค จำกัด : กรุงเทพฯ.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2564). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: นวัตกรรมเคลื่อนขยับของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.** 1(1), 1-24.
- อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสภา โรจนตระกูล. (2565). **การพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่**

ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. *Journal of Modern Learning Development* 7(8), 414-430.

Kate Abnett. (2022). **EU scientists say 2021 was world's fifth-hottest year on Record.** Accessed September 22, 2022. Available from <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-scientists-call-action-greenhouse-gas-levels-hit-high-2021-2022-01-10/>

Manfred Lenzen, Ya-Yen Sun, Futu Faturay, Yuan-Peng Ting, Arne Geschke & Arunima Malik (2018). The carbon footprint of global tourism. *Nature Climate Change*. 8, pages 522–528.

Liu Min. (2011). **Study on Low-carbon Tourism Development of Changdao Island n Low-carbon Economy.** Accessed September 22, 2022. Available from <http://www.seiofbluemountain.com/upload/product/201112/2011jscx0a15.pdf>

Zhou Gefen. (2013). **Research on Low-carbon Rural Tourism Development in Western Minority Regions in China from the perspective of neo institutional economics.** Accessed September 22, 2022. Available from <http://journal-archieves30.webs.com/117-125.pdf>

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ
สำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความเป็นจริงของท่าน

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 21 ปี 21 – 30 ปี 31 – 40 ปี
 41 – 50 ปี มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป
- การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 สูงกว่าปริญญาตรี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 ข้าราชการการเมือง พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร
- รายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000 – 30,000 บาท
 30,001 – 45,000 บาท 45,001 – 60,000 บาท
 มากกว่า 60,000 บาท
- ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านเคยรู้จักการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาก่อนหรือไม่

- รู้จัก ไม่รู้จัก (ไม่ต้องตอบคำถามข้อ 2-3)

2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจากที่ใด

- ประเทศ/จังหวัดอื่น ๆ กาญจนบุรี

3. ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจากสื่อประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ไม่เคย	แทบจะไม่เคย	บางครั้ง	เป็นประจำ
1. โทรทัศน์				
2. วิทยุ				
3. อินเทอร์เน็ต/สังคมออนไลน์				
4. นิตยสาร/วารสารการท่องเที่ยว				
5. ญาติ/เพื่อนฝูง / คนรู้จัก				
6. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/อพท. หรือหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว				
7. ยูทูปเบอร์ท่องเที่ยว				
8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

คำชี้แจงกรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นว่าข้อความ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ตามความคิดของท่าน

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ		
2. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น		
3. โรงแรมหรือที่พักขนาดใหญ่หรือระดับ 5 ดาว ก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุดเมื่อเทียบ กับที่พักประเภทอื่น ๆ หรือขนาดไม่ใหญ่		
4. ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ		
5. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์		
6. โรงแรมหรือที่พักที่ใช้วัตถุดิบในการทำอาหารจะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง		
7. การใช้พลังงานทดแทนจะช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์		
8. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการเดินทางเท่านั้น		
9. นักท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบทำให้แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรทางธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์หรือลดปริมาณคาร์บอน		
10. การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คือ การท่องเที่ยวที่ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่าง ๆ		

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 5 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
 3 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
 2 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
 1 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ		ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ						
1	การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ					
2	การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ					
3	การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของการยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ					
4	การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ					
5	การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ					

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ						
1	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว					
2	การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว					
3	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการสำรวจความต้องการของชุมชนในพื้นที่และรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว					
4	การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว					
5	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว					
6	การมีท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว					
7	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว					
8	การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว					
ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์						
1	การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว					
2	การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว					

3	การมีส่วนร่วมในการได้รับรายได้จากกิจกรรม/โครงการของของแหล่งท่องเที่ยว					
4	การมีโอกาสดำเนินกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว					
5	การได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านการติดตามและประเมินผล						
1	การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว					
2	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว					
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว					
4	การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว					
5	การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่นำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดกรุณาให้สัมภาษณ์ เพื่อผู้วิจัยจักนำข้อมูลสำคัญที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีต่อไป

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้า คำตอบที่ตรงกับความจริงท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี

21-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51-60 ปี

มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ไม่ได้เรียน

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น / ปวช.

มัธยมศึกษาตอนปลาย

อนุปริญญาตรี / ปวส.

ปริญญาตรี / สูงกว่า

4. อาชีพหลัก (อาชีพที่มั่นคงและมีรายได้มากที่สุด)

เกษตรกร

ค้าขาย/ทำธุรกิจ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

รับจ้าง

ข้าราชการบำนาญ

อื่น ๆ ระบุ.....

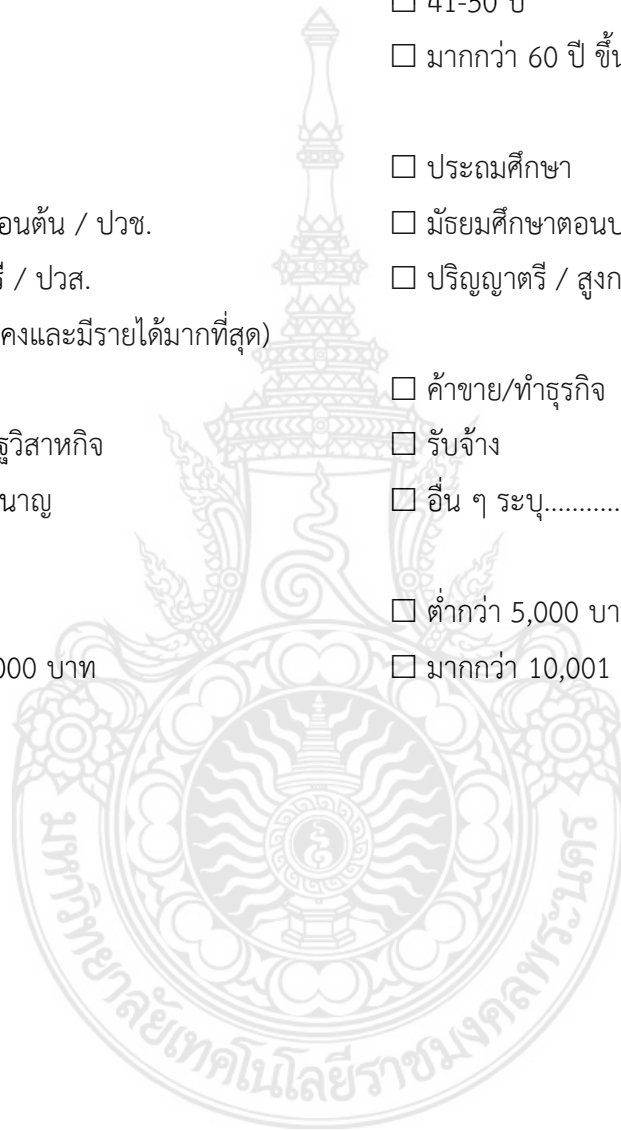
5. รายได้ต่อเดือน

ไม่มีรายได้

ต่ำกว่า 5,000 บาท

5,001 – 10,000 บาท

มากกว่า 10,001 บาท

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรีโดยใช้
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ระดับการส่งเสริม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านร่างกาย					
1. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ					
2. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
3. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสม					
4. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ					
5. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดสวัสดิการแจกสิ่งของที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ					
ด้านจิตใจ					
1. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเพียงใด					
2. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชนเพียงใด					
3. ทางหน่วยงานราชการมีการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่แก่ผู้สูงอายุเพียงใด					
4. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุเพียงใด					
5. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตใจของผู้สูงอายุเพียงใด					
ด้านที่อยู่อาศัย					
1. ทางหน่วยงานราชการมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือในการปรับสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
2. ทางหน่วยงานราชการมีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงของสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา แก่ผู้สูงอายุ					

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ระดับการส่งเสริม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ทางหน่วยงานราชการมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำในการปรับปรุงห้องนอน ที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
4. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดหาอุปกรณ์และสถานที่สำหรับการฝึกการทำกิจกรรมในเวลาว่างให้กับผู้สูงอายุ					
5. ทางหน่วยงานราชการมีเจ้าหน้าที่ในการปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำห้องสุขาแก่ผู้สูงอายุ					
ด้านสังคมและวัฒนธรรม					
1. ทางหน่วยงานราชการมีการสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุภายในชุมชน เป็นต้น					
2. ทางหน่วยงานราชการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน					
3. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดกิจกรรมพบปะผู้สูงอายุในชุมชนเป็นประจำ					
4. ทางหน่วยงานราชการมีส่วนร่วมให้บุคคลในชุมชนรวมกลุ่มเพื่อออกเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ					
5. ทางหน่วยงานราชการมีการจัดตั้งชมรมเพื่อการสันถนาการแก่ผู้สูงอายุ เช่น ชมรมแอโรบิก ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมปฏิบัติธรรม เป็นต้น					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพอประมาณ					
1. ไม่ใช่เงินกู้ เงินนอกระบบ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว					
2. เลือกใช้สินค้าที่เหมาะสมมาใช้ในชีวิตประจำวัน					
3. รับประทานอาหารที่บ้านเป็นประจำ					
4. ซื้อสินค้าที่ไม่เกินความจำเป็น					
ความมีเหตุผล					
1. มีการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน					
2. วางแผนเรื่องรายรับ รายจ่ายของครอบครัว					
3. พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีเหตุผลก่อนการตัดสินใจ					
4. ยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจของตนทุกครั้ง					
ด้านกรมีภูมิคุ้มกันที่ดี					
1. จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายหรือวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง					
2. ลด ละ เลิก เหล้า บุหรี่ และอบายมุข ทุกชนิด					
3. ออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อให้ตนเองมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง					
4. สร้างรายได้เสริมที่นอกเหนือจากรายได้ประจำ					
ด้านคุณธรรม					
1. มีจิตใจเอื้ออาทร และชอบช่วยเหลือเกื้อกูล					
2. ส่งเสริม รู้รักสามัคคี ร่วมพลังทำกิจกรรมในครอบครัวและสังคม					
3. ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน					
4. เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมอย่างสม่ำเสมอ					
ด้านความรู้					
1. มีความรู้ในการปฏิบัติตนเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี					
2. ศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพอยู่เสมอ					
3. มีการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอด					
4. ค้นคว้า หาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่อง					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. คุณภาพชีวิตที่ท่านคาดหวัง / ต้องการเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวันให้ดีขึ้นได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

1. นางสาวเมทิกา พ่วงแสง

ตำแหน่ง อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ
ปริญญาโท	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปริญญาตรี	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ปริญญาตรี	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
ปริญญาตรี	ศิลปศาสตรบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจิรา ธรรมไชยงกูร

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ
ปริญญาเอก	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ปริญญาโท	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)
ปริญญาตรี	ครุศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไปและ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาแนะแนว)